

Явор ГЪРДЕВ: Най-важна в театъра е взаимността на пожелаването

„Квартет“ на Явор Гърдев бе харесан и от зрители, и от критици
Фото © Симон ВАРСАНО

– Изненада ли ви реакцията на публиката, гледала вашия спектакъл „Квартет“?

– Да. Това е първото, мое представление, което се приема единодушно добре и като че ли се наложи неоспоримо. Пресата се изказа изцяло положително, което по някакъв начин свидетелства, че споровете за него могат да се движат около самата му естетика. Силата на въздействие на представлението беше единодушно призната и в това отношение бях изненадан, защото такова нещо ми се случва за първи път. Действително.

– Зрителските реакции или тези на критиците ви впечатлиха?

– Това, което ме направи щастлив, няма нищо общо с рецензиите и отзивите за постановката. В тази си работа най-много ценя екипа. Това, че актьорите действително обикнаха спектакъла и го приеха като свое лично дело и са силно, смислено ангажирани.

– Смятате ли да съхраните този екип?

– Мисля, че екип се формира за едно представление. Аз съм привърженик на тезата, че трупата е трупата веднъж. Но това са много ценни актьори и бих работил отново с тях.

– Спектакъл като „Квартет“ непременно в театрална работилница (в случая „Сфумато“) ли може да се създаде?

– Не страдам от предразсъдъци и смятам, че представленията могат да се получат навсякъде, зависи от енергията и хората, които ги правят. В момента „Сфумато“ е мястото, което не поставя никакви периферийни изисквания, дава пълна свобода на реализация. Не се натрапва желанието спектакълът да бъде кавос.

– Това ли според вас включват добрите условия за творчество?

– Представлението зависи от коректните отношения на ангажираните с неговото създаване и съществуване. Ние успяхме да постигнем висока доза на коректност във взаимоотношенията, затова атмосферата на правенето му беше здрава, макар и много мъчна. Това е един от най-мъчните процеси, които съм имал, до много късна фаза бях на косяк от отчаянието и добре че в един момент се оказа, че вложената енергия и сили започват да дават неочакван резултат. В последната фаза нещата започнаха много бързо да се получават, неусетно и за самите нас, но надявам се, че се вижда, че няма разхищение на творческата работа. Общо взето, хората, които гледат „Квартет“, са доволни, хората, които играят, са доволни от това, че зрители са доволни и така е всичко е базирано на някаква взаимност на пожелаването, което аз мисля, че е най-

Спектакълът на младия режисьор Явор Гърдев „Квартет“ бе обявен единодушно от зрители и критика за събитието на приключващия театрален сезон. Неговите колеги режисьори все по-често го канят за участия като актьор заради неговия артистизъм и интелигентност.

важното нещо в театъра.
– Като режисьор как подходите към текста?

– Има някакъв предусет за това в каква насока ти се прави театър и някак си като че ли му търсиш текст, без обаче да си даваш строга, разумна сметка за това. Аз най-много вярвам на драматургични текстове, за които нямам абсолютно никаква представа как могат да се направят. Така беше и с текста на Мюлер на „Квартет“ и преди това на „Филотет“, на Оля Мухина „Таня“ (в МГТ „Зад канала“). Това са неща, които изведнъж дават различен ъгъл на виждане, някаква сменена оптика, от която ти си в пълен шах, озадачен. И започваш да се бориш със силното усещане, че този текст носи в себе си страшна възможност за театър и едновременно с това нямаш никакво знание за това как той може да бъде направен. Този вид криза между желанието и незнанието отпуща възможността да се измисли свой свят. Когато една пиеса предполага своя възможен прочит, за мен е някак безинтересна, защото такъв текст не ме поставя пред изпитание. Когато ми е скучно, съм непълноценен. За мен режисурата е в най-голяма степен въпрос на собствената ти убедителност, трябва да умееш да предадеш силата на своето желание на други хора. Ако това не стане, тогава режисурата може да бъде всякаква – концептуална, умна, красива, не знам още каква, но никога няма да бъде въздействаща. За мен вече е безкрайно скучно да наблюдавам представления, в които мога да кажа – този и този си правят добре нещата, тези – не. Нямам никакво удоволствие, защото възприятието ми е нацелено.

Влизам в кръга на една разсъдъчност, която ми дава обяснение кой от екипа какви възможности има. За мен хубавият театър е този, в който енергиите стават неразличими и облъчват цялостно зрителя си. Аз харесвам изненадите. Уважавам хората, които са се изложили на опасността да бъдат други, да открият в себе си нещо друго, на което никога не са разчитали дотогава. Абсолютно съм сигурен, че тези неща са въпрос на риск и човек, когато прави театър, се излага на риска по някакъв начин. Разкрива нещо за себе си, което обикновено има страх да прави в ежедневието си.

– Какви тенденции в българския театър долавяте в последните години и къде слагате себе си в тях?

– Не мога да кажа. Класифицирането е работа, която може да се върши след време, постфактум. Мисля, че добрите спектакли се получават там, където тези неща престават да бъдат валидни. За мен основната социална работа на един режисьор е да показва глава от неочаквани кутийки. Убеден съм, че трябва всеки път да изплуваш на неочаквани места. Ако няколко пъти изплуваш на място, където те очакват, ти вече си казал всичко, което можеш да кажеш.

– Има ли нещо, с което се съизмервате?

– Не. Но като помисля – във Франция често ме питаха: „Толкова сте млад, а имате толкова постановки.“ Аз им отговарях: „Бюхнер е умрял толкова млад, а какви пиеси е написал.“ Така че – с Бюхнер се съизмервам.

– Имате ли интерес към други изкуства?

– Да. Вече имам един видеофилм в Германия, който се казва „Разколников – мания“. Това е

Скандална сцена от спектакъла

Фото © Симон ВАРСАНО

една изцяло експериментална работа, която дава нов поглед върху възможностите на изразните средства на театъра и видеото. Интересно е, че във филма участват непрофесионални актьори и само Алексей Шипенко, известният руски драматург, който преди години е бил актьор на Василиев, е професионален участник. Наскоро приключва работата и по един друг много интересен проект, който мога да определя като голяма аудиоакция, която се нарича „Атолт“, и осъществяваме съвместно с Георги Тенев и Асен Аврамов. Това е съвместна продукция на БНР и „АРС-студио“ и голяма част съдържа неща, които правихме в „Сънят на Одисей“, като този път текстът е пренесен в условията на една модерна война и пак е в лоното на мита за Одисей и Филотет. Това е труден звуко-

запис, много сложен и е неоценима за мен помощта на Асен Аврамов, тъй като това е произведение, което е изцяло в сферата на звука, няма визия. Очакваме да излезе и на диск и да вземе участие на един международен фестивал в Германия.

– Какво ви предстои в следващите месеци?

– Това лято ще участвам в три фестивала – в два като актьор в „Апокриф“ и на една конференция на „ТЕОРЕМ 2000“ в Авиньон. През октомври трябва да излезе новата ми премиера в ТБА. Това е постановка по пиесата на младия руски драматург Олег Богаев „Руска народна поща“ с участието на Вълчо Камарашев и четирима студенти. През есента съм поканен в Америка, в Северна Каролина, да направя уоркшоп със студенти и да поставя нещо с тях.

Фото © Шефан ТИМАК